

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : สัญญาเลขที่ RSA5780042

ชื่อโครงการ : การใช้งาน ความเสี่ยง การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และแนวทางการสอน
เพื่อการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล สำหรับนักเรียนมัธยมในประเทศไทย

ชื่อผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนม คลีฉายา
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address : phnom.k@chula.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : 2 ปี (มิถุนายน 2557 ถึง พฤษภาคม 2559)

โครงการวิจัยระยะที่ 2

การวิจัยระยะที่ 2 มุ่งบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการสอนการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ในด้านเนื้อหาและวิธีการสอนการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลสำหรับนักเรียนมัธยม ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นคือ ขั้นที่ 1) วิเคราะห์รายวิชาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ขั้นที่ 2) จัดประชุมระดมความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดทำแนวทางการสอนการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ขั้นที่ 3) พัฒนาแนวทางการสอนการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และจัดทำตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 4) ทดสอบสอนโดยนำแผนการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นในโรงเรียน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ อุบลราชธานี กาญจนบุรี และกรุงเทพมหานคร ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีที่ 3 ปีที่ 5 และปีที่ 6

ผลการวิจัยระยะที่ 2 ได้พัฒนาเป็นแนวทางการสอนการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล สำหรับนักเรียนมัธยมขั้น มีโครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วย 5 กลุ่มสาระ และในแต่ละกลุ่มสาระวิธีการสอน ดังต่อไปนี้

สาระที่ 1 : การเข้าถึง การใช้งาน และการอ่านสื่อดิจิทัล โดยวิธีการสอนเน้นการอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียนโดยใช้กรณีศึกษา

สาระที่ 2 : ความรู้พื้นฐานสู่การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ด้านองค์การสื่อดิจิทัล กฎหมาย การแยกแยะประเภทเนื้อหา พฤติกรรมการเสพติดสื่อดิจิทัล โอกาสที่นำไปสู่ความเสี่ยงอันตราย โดยวิธีการสอนเน้นการความคิด ประเมิน และวิพากษ์ความถูกต้อง ใช้เหตุการณ์ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมาวิเคราะห์ โดยมีครูเป็นผู้ช่วยในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำ หรือโค้ช (Coach)

สาระที่ 3 : รู้เท่าทันชีวิตดิจิทัล และใช้อย่างปลอดภัย ได้ประโยชน์ เน้นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) การสอนแบบประเด็นศึกษา (Issue-based Learning)

สาระที่ 4 : สร้างสรรค์สื่อดิจิทัลเพื่อชีวิตและสังคมที่ดี เป็นการออกแบบ ผลิต สร้างสรรค์สื่อดิจิทัล รวมทั้งเทคนิควิธีการแทรกแซงของธุรกิจและเจ้าของสื่อในขั้นตอนการผลิต ใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning)

สาระที่ 5 : เรียนรู้อยู่เสมอเพื่อการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เป็นการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสื่อดิจิทัลในอนาคต และการเตรียมตนเองให้พร้อมเพื่อดำเนินชีวิตอย่างรู้ทันสื่อดิจิทัล ใช้วิธีการสอนแบบการสืบค้นข้อมูล การวาดภาพ บทบาทสมมติ

ผลการทดสอบสอนบทเรียนตัวอย่างพบว่า บทเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในด้านความรู้ ครูผู้สอนมีความเห็นว่า เนื้อหาและวิธีการสอนเหมาะสมและนำไปสอนได้จริง นักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาเข้าใจง่าย น่าสนใจ ทันสมัย มีประโยชน์ ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน กิจกรรมในชั้นเรียนสนุก นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย และได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน

คำหลัก : ความเสี่ยง นักเรียนมัธยม การรู้ทันสื่อ สื่อดิจิทัล การสอน

Abstract

Project Code : RSA5780042

Project Title : Access, Risk, Digital Literacy and Conceptual Frame of Digital Media Education for Thai Secondary School Students

Investigator : Assistant Professor Phnom Kleechaya, Ph.D.
Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University

E-mail Address : phnom.k@chula.ac.th

Project priod : 2 years (June 2014 - May 2016)

Phase 2

The second phase was aim to develop media literacy education for Thai secondary school students. The research carry on 4 steps; Step 1) documentary analysis. Step 2) brainstorming among experts for digital media education framework. Step. 3) Development of conceptual framework for digital media education. Step 4) Testing teaching plan using 4 designed teaching plan to test from each class of grade 8, 9, 11 and 12 from 4 schools in 4 provinces including Chiang Mai Province, Ubon Ratchathani Province, Kanchanaburi Province and Bangkok Metropolitan Administration.

The result from the second phase is the conceptual frame of digital media education for secondary school students which comprised of 5 key area of learning.

Learning area 1: Accessibility, Using and Decoding Digital Media. This learning area focuses on skills of digital media use. The teaching method focusing on case studies to discuss and exchange ideas between teachers and students.

Learning area 2: Fundamental Knowledge on Digital Media. This learning area concerning basic knowledge on digital media organization, laws, ability to differentiate content, skills to refuse and examine risk content by learning critical thinking skills, evaluation and criticizing digital media content from real life situation. The teaching approach focusing on teacher coaching.

Learning area 3: Digital Media Literacy in Digital Life & Utility. This learning area focuses on ability to use digital media effectively for learning, citizenship and solving social problems by using problem-based learning, issue-based learning.

Learning area 4: Digital Media Creativity for Life and Society. This learning area concerning the process of digital media production and realizing the intervention of media owner by using project-based learning approach.

Learning area 5: Active learning on Digital Media Literacy for Future. This learning area focuses on preparing for digital media literacy by learning through surfing the Internet, imagine the future drawing and role play.

The result from the teaching test indicated that designed teaching plan has achievement in knowledge. Teachers explained that teaching plan was appropriate and practical for teaching. The students expressed that the lesson was practical, interesting, up to date and easily to understand. The activities in class are fascinating because it provide the opportunity for the students to express their ideas with each other.

Keywords : Thai student risk / digital literacy / media education